

Konture i povezanost hrvatskoga jezika

Ke uloge igra hrvatski kao standardni jezik? Ovo je glavno pitanje s kim se bavi nova knjiga ku je izdala Zorka Kinda-Berlaković u ime Austrijskoga društva za kroatistiku.

Početak ovoga ljeta izašla je u nakladi E. Weber knjiga *Opuscula Radoslai Katičić piae memoriae dedicata. Beiträge zum internationalen Symposium Konturen und Zusammenhalt der kroatischen Sprache. Im Gedenken an Radoslav Katičić (1930-2019)*. Izdala ju je profesorica Zorka Kinda-Berlaković u ime Austrijskoga društva za kroatistiku, čija je predsjednica od novembra prošloga ljeta.

Po knjigi iz 2017. ljeta *Konturen und Zusammenhalt der kroatischen Sprache* (Konture i povezanost hrvatskoga jezika) s izabranim članki časnoga predsjednika društva i u međuvremenu pokojnoga akademika Radoslava Katičića je sadašnja zbirka članaka simpozija jur druga knjiga društva, ko se pred svim zalaže za to, da se hrvatski u Austriji prihvaća kao samostalni jezik.

U spomen akademika Radoslava Katičića, dugoljetnoga profesora na slavistici u Beču je društvo 2021. ljeta organiziralo online simpozij. U njemu su se međunarodni slavisti i kroatisti bavili pojedinim težišćima svestranoga lingvisti Katičića. Ukupno 12 članaka, zvana jednoga, napisano na nimškom jeziku na kih 200 stranica je izraslo iz ovoga simpozija i je sada izašlo u zbirki društva.

Mario Grčević se bavi filološkom školom hrvatskih vukovceva, Sanda Ham posvećuje članak Katičićevom djelu u časopisu *Jezik*. Miranda Jakiša piše o slavski miti, kimi se je Katičić pod starost opširno bavio, Mislav Ježić razlaže odnos med genetskim i tipološkim identitetom na primjeru hrvatskoga jezika, a Natko Katičić, sin akademika Katičića donasa pojednostavljen odgovor na pitanje jezične diferencijacije. Emerich Kelih se bavi pravopisom i leksikom u slo-

Izdavačica i predsjednica Austrijskoga društva za kroatistiku Zorka Kinda-Berlaković. // foto: Kristijan Karall

veskom i uticaj hrvatskoga u standardizaciju, Ranko Matasović gleda Katičića kao standardologa, a Karolina Vrban Zrinski posvećuje se akcentologijom.

Katičić valjao je kot svestrani slavist, ki se je zalagao za samostalnost hrvatskoga jezika. Pitanje standardnih jezika je općenito u novoj knjigi Austrijskoga društva za kroatistiku. Med drugim se nahadja u njoj članak profesora Georga Holzera o odnosi med bosanskim, hrvatskim i srpskim jezikom. Ove napomene je društvo i predalo parlamentu.

Sadržaj i za neslaviste

Holzerove napomene su na nimškom jeziku i se obraćaju općoj javnosti jednostavnim primjeri. Tako na primjer razlaže, zač je situacija nimškoga jezika u Austriji, Švicarskoj i Nimškoj uprav drugačija, nego situacija u zemlja bivše Jugoslavije. Članak je ada preporuka za sve ne-slaviste, ako kanu razumiti argumentaciju za podučavanjem i imenovanjem zasebnoga hrvatskoga jezika. Holzer argumentira trizno i

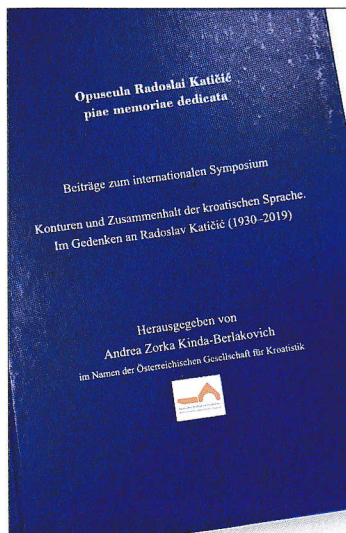
znanstveno fundirano, prez političke ideologije, a to s primjeri iz svakidašnjice.

Poseban odlomak za gradišćanske Hrvate

Nova zbirka članaka se i veliku posvećuje gradišćanskim Hrvatima i Hrvatima, a to ukupno u tri članci. Katičić sam je na slavistici u Beču upejlao takozvane gradišćanskohrvatske vježbe, suradivao u izdavanju rječnika i se naravno i u članki bavio pitanjem standardnoga jezika za ove davno iseljene Hrvatice i Hrvate.

Iako se je činilo, da sliši tema standardnoga jezika s objavljenjem rječnika, gramatike i pravopisa zvana par iznimkov prošlosti, se ova zbirka sada opet intenzivno bavi tom temom. Nikola Benčić u svojem hrvatskom članku po Katičićevom uzoru prikazuje razvitak jezika kod gradišćanskih Hrvatica i Hrvata, pogleda pitanje uticaja Crikve i pojedinih crikvenih ličnosti, stavlja pitanje ugleda jezika i školovanja i povijesno pregleda razvitak strujanja za seoskim idiomom ili standardnom varijantom.

Georg Holzer postavlja u drugom članku pitanje: Ki pismeni jezik tribaju gradišćanski Hrvati? Članak se tematski

Naslovnica nove knjige. //

križa s člankom Zorke Kinda-Berlaković, ka daje napomene na Katičićev pogled na ovu jezičnu „problematiku“. Holzer argumentira za preuzimanje novoštokavskoga pismenoga jezika uz daljnje hasnovanje čakavskoga književnoga jezika. (Članak ima skoro humoristični stih, kad piše, da se tim (gh) jezikom more u tajedniku čestitati starim ženama rođendan – mi naravno mislimo, da znamo malo već;)

Holzer daje naravno na znanje, da si je svistan otpora, ali konstatira, da uvijek ovisi o naporima, ke kani zajednica na se zeti. Zorka Kinda-Berlaković se odnosi na Katičićev članak iz 1986. ljeta i argumentira, da je još uvijek aktualan. Ona njegovu premisslavanju dodaje primjere i skicira razvitak u od onda prošlih 38 ljeta i pogleda u Slovačku i Madjarsku.

Nje ekspertiza na školskom sektoru pokazuje i na to, da se jezik u osnovni škola drugačije nego prije danas zove gradišćanskohrvatski, ali ujedno se u gornji razredi podučava novoštokavski standard, ki polag nje i ukazuje na to, da postoji zanimanje za novoštokavskim standardom.

U pogledu na budućnost piše Kinda-Berlaković i o tom, da bi bilo čemerno, reducirati se samo na gradišćanskohrvatski varijetet, ar bi se ovako otežalo očuvati hrvatski u Gradišću.

Zbirka članaka je obavezno štivo za sve one, ki imaju zanimanje na hrvatskom jeziku, kanu znati već o svojoj povijesti ili razumiti, kako se je genetski, a i politički razvijao. Za gradišćanske Hrvatice i Hrvate opet jedno otvara pitanje standardnoga jezika i odnosa k novoštokavskom standardu u Hrvatskoj i ujedno dostavlja vridne argumente svim onim, ki se boru za hrvatski jezik u škola širom Austrije.

TEREZA GRANDIĆ